

გრძელვადიანი საბანკო დაკრედიტების როლი საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარებაში

გური ჭანუყვაძე
სტუდენტორანტი

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია კომერციული ბანკებისათვის სოფლის მეურნეობის ბაზარზე არსებული რისკების შეფასების საკითხები, ჩამოყალიბებულია აგროსექტორში არსებული რისკები შემცირების თავისებურებები. შესწავლილია საპროცენტო რისკის შემცირების შესაძლებლობები, რაც ფართოდ აპრობირებულია სამომხმარებლო, იპოთეკური და ბიზნეს დაკრედიტების დროს.

საკვანძო სიტყვები: გრძელვადიანი დაკრედიტება; საკრედიტო რისკები; რისკების შეფასება.

შესავალი

საქართველო ოდითგანვე იყო აგრარული ქვეყანა, სადაც მაღალ დონეზე იყო განვითარებული სოფლის მეურნეობის სხვადასხვა დარგობრივი მიმართულებები, მაგალითად, საქართველოში ისტორიულად განვითარებული იყო სოფლის მეურნეობის უმნიშვნელოვანესი დარგი მიწათმოქმედება, რის გამოც ჯერ კიდევ ძველი ბერძნები ქართველებს უწოდებდნენ „გეორგოსებს,“ რაც აღნიშნავდა მიწის დამმუშავებელს.

სოფლის მეურნეობა მნიშვნელოვნად დამოკიდებული არის გარემო პირობებზე: მდებარეობაზე, ნიადაგზე, სეზონურობაზე და ა.შ. ქართული მიწა აკმაყოფილებს ყველა იმ სტანდარტს, რაც აუცილებელია ამ დარგში. საქართველოს გეოგრაფიულმა

მდგომარეობამ და რელიეფმა განაპირობა მისი ბუნების მრავალფეროვნება, რაც გამოიხატა სოფლის მეურნეობის დარგობრივ მრავალფეროვნებაში.

ძირითადი ტექსტი

მსოფლიოში სოფლის მეურნეობის განვითარება და პროდუქციის წარმოება მეტად რთული და მრავალმხრივი პრობლემაა, რომელიც თავისთავში მოიცავს მრავალ ფაქტორს, როგორც სოციალურ ასევე ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და საწარმოო ასპექტებს. ანალოგიური პრობლემები დგას საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების წინაშეც, კერძოდ თუ არ იქნება შესაბამისი პოლიტიკური გარემო და ეკონომიკური სტაბილურობა, შეუძლებელია სოფლის მეურნეობის მაღალ დონეზე განვითარება.

ეკონომიკური და პოლიტიკური გარემო ფაქტორების გარდა სოფლის მეურნეობის როგორც კომპლექსური ასევე დარგობრივი განვითარება დიდად არის დამოკიდებული ქვეყანაში აგრობიზნესის განვითარებასთან, რაც გულისხმობს ქვეყანაში როგორც საოჯახო მეურნეობების და აგროსაწარმოების განვითარებას, ასევე ხარისხიანი პროდუქციის მოყვანა/წარმოებასა და წარმოებული/მოყვანილი პროდუქციის გასაღების ბაზრის არსებობას, აღნიშნული კი, თავის მხრივ, მოითხოვს სოფლის მეურნეობაში ინვერსტიციების ჩადებას და სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო პროექტების დაფინანსებას, რაც თავისთავად გულისხმობს სოფლის მეურნეობის განვითარების პროცესში როგორც სახელმწიფოს, ასევე ფინანსური ინსტიტუტების (მათ შორის კომერციული ბანკების) ჩართვას.

აგრარულ სფეროში დაფინანსების ძირითად წყაროებად შეგვიძლია მივიჩნიოთ:

- ✓ ფერმერული მეურნეობის საკუთარი სახსრები;
- ✓ სახელმწიფო საინვესტიციო დაფინანსება (როგორც ცენტრალური ასევე ადგილობრივი საბიუჯეტო სახსრებით);
- ✓ საბანკო კრედიტები;
- ✓ კერძო საინვესტიციო ფინანსური საშუალებები (რო-

გორც ადგილობრივი ასევე საერთაშორისო ინვესტიციები);

აღნიშნული წყაროების მიხედვით მეურნეობების დაფინანსება შესაძლებელია ორ ჯგუფად დავყოთ - საკუთარი სახსრები და მოზიდული სახსრები.

საკუთარი სახსრებში მოიაზრება მეურნეობის/საწარმოს კაპიტალური ფულადი საშუალებები და დამფუძნებელთა პირადი თანხები, ხოლო მოზიდულ სახსრებში მოიაზრება ისეთი საშუალებები, რაც არ წარმოადგენს მეურნეობის საკუთრებას და მოზიდული არის გარე წყაროებიდან (სახელმწიფო ფინანსები, საბანკო კრედიტები, ინვესტიციები და ა.შ.)

სახელმწიფოს როლი სოფლის მეურნეობის განვითარებაში განუზომლად დიდია და საქართველოში ბოლო პერიოდში აღნიშნული მიმართულებით საქმე ნამდვილად წინ წავიდა როგორც საკანონმდებლო კუთხით (მაგალითად შეიქმნა კანონი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის შესახებ, რითიც გარკვეული სამართლებრივი რეგულაციები შემოვიდა სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული პირებისათვის, ასევე შევიდა ცვლილებები საგადასახადო კანონმდებლობაში და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს მიენიჭათ რიგი საგადასახადო შეღავათები), მეორე მხრივ, უშუალოდ აგროსაწარმოებისა და ფერმერული მეურნეობების დაფინანსების მხრივ (მაგ: განხორციელდა შეღავათიანი აგროსესხების პროგრამა), თუმცა მხოლოდ სახელმწიფოს მხრიდან მხარდაჭერა საკმარისი არ არის და აუცილებელია სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული პირების მხარდაჭერა ფინანსური ინსტიტუტების, პირველ რიგში კი კომერციული ბანკების მიერ.

დღესდღეობით სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული პირების დაფინანსება კომერციული ბანკების მიერ ძირითადად ხორციელდება მოკლე ან საშუალო ვადიანი დაკრედიტების გზით, რის გამომწვევ ძირითად მიზეზებად შეგვიძლია მივიჩნიოთ „ერთი მხრივ, ის ფაქტორი, რომ რაც უფრო მოკლევადიანია სესხი, მით უფრო მეტი სიზუსტით არის შესაძლებელი ბიზნესის/მეურნეობის ფინანსური მდგომარეობის (მათ შორის საპროგნოზო ფინანსური შედეგის) გაანალიზება და

შეფასება, ხოლო, მეორე მხრივ, სოფლის მეურნეობაში არსებული შედარებით მაღალი რისკები და აღნიშნულ სფეროში სათანადო გამოცდილებისა და კვალიფიკაციის ნაკლებობა. აქვე აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ სოფლის მეურნეობის რიგი დარგები (მაგალითად მევენახეობა, მეციტრუსეობა და ა.შ.) შედარებით ნელბრუნვადია და შედეგს რამოდენიმე წლის შემდეგ იძლევა.

მოკლევადიანი სესხებით ძირითადად შესაძლებელია სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული პირების წინაშე არსებული მიმდინარე საჭიროებების დაფინანსება, როგორიცაა მაგ: საბრუნავი საშუალებები, მიმდინარე საოპერაციო ხარჯები და ა.შ. შესაბამისად, მხოლოდ მოკლევადიანი დაკრედიტებით შეუძლებელია სოფლის მეურნეობის სრულყოფილი განვითარება და ისეთი პროექტების დაფინანსება, რომელთა განხორციელება როგორც წესი დაკავშირებულია დიდ თანხებთან (მაგალითად: მეურნეობის ტექნიკური გადაიარაღება, ფერმების/საწარმოების გარემონტება, ახალი საწარმოების აშენება, უძრავი ქონების შეძენა და ა.შ.) აუცილებლად საჭიროებს გრძელვადიან დაკრედიტებას, აქედან გამომდინარე გრძელვადიანი სესხები მეტად მნიშვნელოვანი და აუცილებელია სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარებისათვის.

გრძელვადიან დაკრედიტების დროს შესაძლო რისკების შემცირების მიზნით შესაძლებელია გამოყენებული იქნას ეროვნული ბანკის რეფინანსირების საპროცენტო განაკვეთის მიმაგრებული გრძელვადიანი კრედიტები. საქართველოს ეროვნული ბანკის რეფინანსირების საპროცენტო განაკვეთზე მიმაგრებული კრედიტების შეთავაზება განსაკუთრებით უნდა გააქტიურდეს ისეთი კატეგორიის პირების მიმართ, რომლებიც გარკვეული პირობების გამო ვერ ახერხებენ აგრო სესხების სახელმწიფო პროგრამით სესხების აღებას.

აღნიშნულიდან გამომდინარე ჩამოვყალიბეთ ეროვნული ბანკის რეფინანსირების საპროცენტო განაკვეთის დინამიკა (იხ. სქემა 1)

2. ცაავა გ. და ხანთაძე გ. - „საბანკო საქმე“ (თეორია, მეთოდები და პრაქტიკა), სახელმძღვანელო. - თბილისი, გამომცემლობა „დანი“, 2014. – 600 გვ.

3. Лобанова А. А., Чугунова А. В. – „Энциклопедия Финансового риск менеджмента“ – Москва 2007 г.

REFERENCES:

1. S. Kamarauli, G. Duchidze, I. Kamarauli - „Agricultural Economics and Agribusiness” Tbilisi, publisher „Meridian” 2011 – page 511. (In Georgian Language).

2. G. Tsaava and G. Khantadze - „Banking” (Theory, Methods and Practice) Guide. - Tbilisi, Publisher „Dani”, 2014 – page 600. (In Georgian Language).

3. A. A. Lobanova, A.V. Chugunova – “Encyclopedia of Financial Risk Management” – Moscow 2007. (In Russian Language).

THE ROLE OF LONG-TERM BANK CREDITING IN THE DEVELOPMENT OF GEORGIAN AGRICULTURE

Guri Chanukvadze,
GTU , PhD Student

Resume

According to the historical experience of the commercial banks it's much easier for them to assess risks in consumer than in agricultural market, but we believe that the commercial banks can reduce the risks fully or at least partially in agricultural sector. For example, in order to be insured from such market risk as interest risk, there can be used the long-term loans which are attached to refinancing interest rate of the National Bank of Georgia. In such cases interest rate is fixed in loan agreement by commercial bank linked to a variable refinancing interest rate of the National Bank of Georgia. The similar method is widely used in consumer, mortgage and business lending at a time.

Keywords: Long-term loans; Credit Risks; Risks assessment.